

ЗАГАЛЬНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ КАРТОГРАФІЇ

УДК 528.946

Азанович О. Б.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СКЛАДАННЯ КАРТ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Розглянута проблема картографічного представлення іноземної інвестиційної діяльності України. Опрацьовано статистичні дані. Запропонована тематика карт іноземних інвестицій. Описано можливості застосування ГІС для побудови карт іноземних інвестицій. Представлено карти фондового ринку та інвестиційної привабливості регіонів України.

Ключові слова: інвестиції, статистика, геоінформаційні системи, картограма, інвестиційна привабливість.

Вступ. Сучасний економічний простір динамічно розвивається й нинішній рівень глобалізації та інтеграції світових процесів господарювання неможливий без наявності значних, різногалузевих та багатоцільових інвестицій. Для пересічного громадянина величезна кількість статистики в даній галузі не є наочною та зрозумілою без економічної підготовки та навиків аналізу і синтезу необхідної інформації.

Аналіз останніх публікацій на цю тему. Теоретичні аспекти проектування та складання карт іноземних інвестицій представлені авторами [2, 6], регіональні особливості іноземного інвестування в Україні описані у [8], прикладні напрацювання по застосуванню ГІС для складання тематичних та соціально-економічних карт

містяться у публікаціях [1, 3, 5].

Постановка проблеми. Для простого, конкретного та чіткого відображення усіх показників стану інвестиційної діяльності країни доцільним та актуальним є створення різноманітних карт та серій карт даної галузі господарства.

Виклад матеріалу дослідження. Особливості картографування інвестиційної діяльності базуються на закономірностях територіального розвитку інвестиційного ринку в Україні. В той же час до карт інвестиційної діяльності висуваються вимоги, аналогічні для усього розділу тематичних соціально-економічних карт. Карти іноземних інвестицій, перебуваючи на перетині кількох наук, зокрема, економіки, географії та картографії, є не лише наочним матеріалом чи представленням сукупності інвестиційних зв'язків та відношень, але й служать джерелом інформації для аналізу, прогнозування та планування соціально-економічного розвитку регіонів та держави цілому, виявлення найуразливіших місць виробництва та інфраструктури країни.

При картографуванні інвестиційної діяльності необхідно враховувати, що складність структури і тісний взаємозв'язок між елементами інвестиційного ринку зумовлює необхідність його багатопланового та комплексного географічного дослідження. Значна різноманітність аспектів інвестиційної діяльності логічно передбачає розробку не однієї, а серії карт. У сучасних економічних умовах підвищується увага до кінцевих, фінансових результатів інвестиційної діяльності. Поглиблений територіальний аналіз інвестиційних процесів зумовлює широке використання як первинних, так і аналітичних та інтегральних показників, які в більшості є результатом проведених суспільно-географічних досліджень. А це, в свою чергу, потребує розробки серії відповідних аналітичних та синтетичних карт. При цьому варто враховувати динамічність показників, що картографуються в галузі інвестиційної діяльності держави.

Основними джерелами статистичної інформації для побудови карт іноземних інвестицій, розробки легенд, розрахунку та побудови додаткових таблиць, графіків та діаграм служать документи Державного комітету статистики [7], звіти Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України [9] та інших державних установ, котрі подають компетентну статистичну інформацію у

друкованих щорічниках або на офіційних сайтах.

Для розробки карт міжнародного інвестування в Україні найзручніше використовувати геоінформаційні системи соціально-економічного призначення із загальнонаціональним охопленням території (для карт, що показують динаміку явищ картографування для усіх регіонів у сукупності) або регіональні ГІС – наприклад, для розробки карт окремих економічних районів чи областей. Для складання карт іноземних інвестицій найбільш доцільно використовувати такі ГІС-пакети як ARC/INFO, Arc View GIS, MapInfo Professional. [1]

Для інтегрального відображення показників у галузі інвестиційної діяльності дослідження слід проводити у кількох напрямках і, таким чином, розбити відображувані явища на такі тематичні групи: прямі іноземні інвестиції, інвестиції в основний капітал, об'єкти приватизації, інвестиції в будівництво, фондовий ринок, інвестиційна привабливість та інвестиційні ризики.

Кarti інвестиційних ризиків відображають загальний рівень ризику, криміногенний, економічний, ризик незавершеності будівництва, соціальний, екологічний тощо. Ці показники показуються на карті способом картодіаграм у вигляді графіків або діаграм за регіонами. [2]

Кarti інвестиційної інфраструктури показують чисельність зайнятих в ринковій інфраструктурі та її структуру (фінансові, кредитні, страхові установи, транспортна мережа, засоби зв'язку). На картах великого масштабу можна показати центри ринкової інфраструктури способом локалізованих значків, за кількістю закладів інфраструктури. Фоном для такої карти є рівень забезпеченості областей ринковою інфраструктурою (за кількістю закладів на 100 тис. жителів). Картографування страхових організацій відбувається за центрами страхової діяльності – за величиною страхових платежів або за доходами страхових організацій від інвестування.

Цікавою може бути карта галузевої структури інвестицій в основний капітал. Серед галузей виділяються найпривабливіші на ринку: промисловість, сільське господарство, будівництво, житлове господарство, комунальне господарство і інше. [4]

При відображенні обсягів прямих інвестицій в країну важливим буде наочне представлення у вигляді додаткових даних розподілу

прямих іноземних інвестицій за країнами-інвесторами та прямих інвестицій з України в інші країни.

На картах фондового ринку необхідно відобразити акціонерні товариства, емісійну діяльність, ринок цінних паперів, ефективність реалізації цінних паперів, ефективність діяльності комерційних банків та фондових бірж. На картах фондового ринку також доречно показувати центри депозитарної діяльності (локалізовані значки) та структуру депозитарних установ (реєстраторів та зберігачів цінних паперів).

Наочне представлення рівня капіталовкладень у соціальний сектор економіки країни дасть карта введення в експлуатацію житла та загальноосвітніх навчальних закладів.

Карти інвестиційної привабливості регіонів відображають складові інвестиційної привабливості: рівень загальноекономічного розвитку, рівень розвитку ринкових відносин, рівень розвитку інвестиційної інфраструктури, рівень розвитку фондового ринку, рівень інвестиційного ризику за окремими регіонами. В цілому по країні можливо застосування показника загального рівня інвестиційної привабливості регіонів, який розраховується як індекс (табл. 1). Одиниця вимірювання буде якісною, наприклад: дуже високий (ДВ), високий (В), середній (С), низький (Н), дуже низький (ДН) [8].

На карті інвестиційної привабливості регіонів якісні показники (рівні привабливості, розраховані у залежності від відсотка прямих іноземних інвестицій) показуються способом картограм (рис. 1).

Способом картодіаграм показані кількісні показники – обсяги інвестицій в регіони України (у млн. дол. США) згідно із офіційними статистичними даними.

Висновки і перспективи дослідження. У статті досліджено та проаналізовано сучасні можливості, специфіку та особливості картографування іноземних інвестицій на прикладі регіональних показників України. Для побудови картографічного зображення на основі попередньо опрацьованих статистичних даних було застосовано програмний продукт MapInfo Professional, що базується на використанні баз даних. Викладений матеріал може бути цікавим при вивченні стану сучасного інвестиційного клімату в Україні та можливостей його графічного представлення в системі умовних позначень на карті.

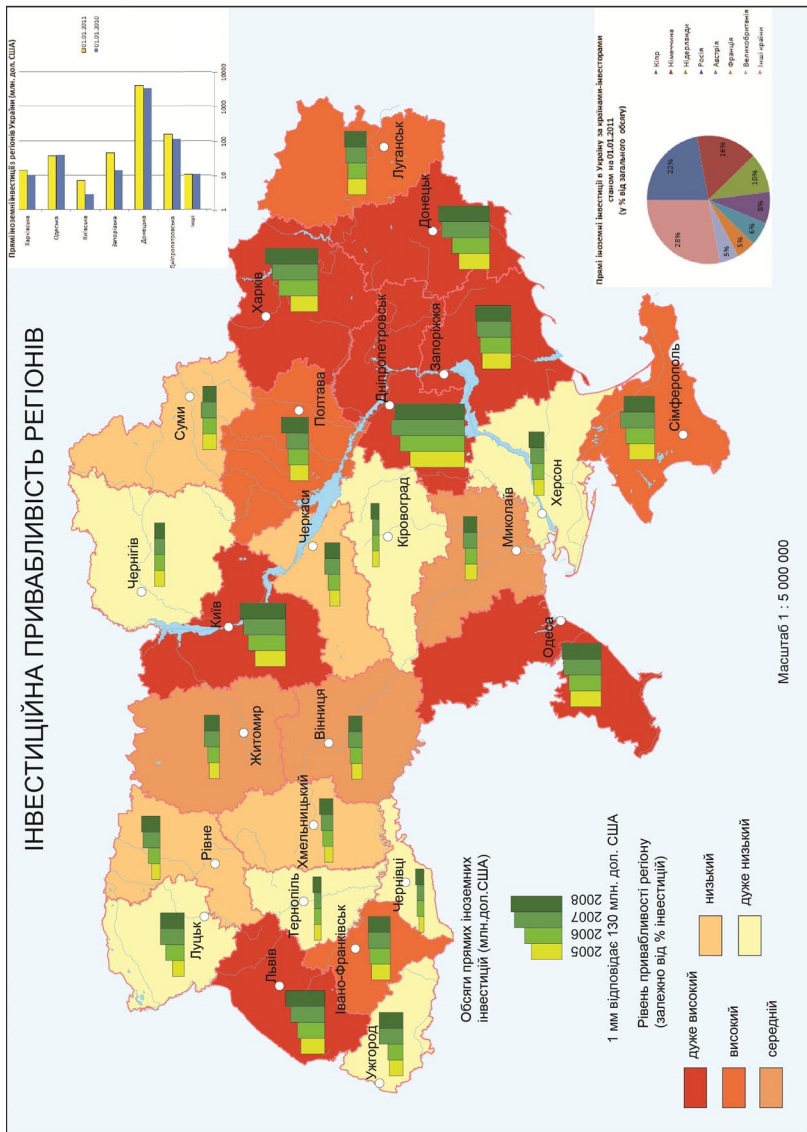

Рис. 1. Карта „Інвестиційна привабливість регіонів”

Рецензент – кандидат географічних наук, доцент Т. М. Курач

**Оцінка інвестиційної привабливості регіонів
(млн. дол. США) [6]**

Регіон	Обсяг притоку прямих іноземних інвестицій станом на кінець року				Рівень привабливості регіону
	2005	2006	2007	2008	
АР Крим	460,3	577	726,2	637,6	В
Вінницька	79,1	108,3	152,6	161,3	С
Волинська	113,4	272,4	392,4	388,7	ДН
Дніпропетровська	1745	2361,3	2934,3	2667,3	ДВ
Донецька	614,4	905,9	1355,2	1508,8	ДВ
Житомирська	90	122,9	173,6	181,3	С
Закарпатська	261,3	295	345,3	355,8	ДН
Запорізька	548,5	606,5	761,4	835,6	ДВ
Івано-Франківська	136,6	183,5	385,2	408,8	В
Київська	642	871,4	1083,6	1301,2	ДВ
Кіровоградська	51,1	52,3	55,3	63	ДН
Луганська	268,7	284,3	309,1	336,1	В
Львівська	426,9	515	771,5	930,7	ДВ
Миколаївська	123,7	113	136,8	151,8	С
Одеська	599,4	718,7	880,8	991,5	ДВ
Полтавська	279	315,8	367,9	511,5	В
Рівненська	77,3	112,6	233,1	272,1	Н
Сумська	165,4	156,7	180,5	159,1	Н
Тернопільська	39,3	45	51	58,7	ДН
Харківська	485,6	983,6	1278,7	1599,4	ДВ
Херсонська	91,3	109,7	156,2	171,4	ДН
Хмельницька	77,2	92,2	129	137,3	Н
Черкаська	99,1	116,3	175	177,2	Н
Чернівецька	28,4	36,8	51,2	60,1	ДН
Чернігівська	98,1	81,5	86,6	94,4	ДН

Література:

1. *Баранова, Л. Г.* Основні етапи та методика геоінформаційної підготовки картографічної інформації для соціально-економічних карт / Баранова Л. Г., Гордєєв А. Ю., Остроух В. І. // Вісник геодезії та картографії. – 2006. – №5. – С. 11-18.

2. Географічні карти та картографічний метод дослідження : навч. посіб. / [Даценко Л. М., Дудун Т. В., Курач Т. М., Тітова С. В. – Київ, 2010 – 320 с.

3. Комп'ютерні технології створення та підготовки до видання картографічних творів / [Вакулєнко О. В., Онищак Р. М., Руденко І. С., Сосса Р. І.] // Вісник геодезії та картографії. – 2000. – №2. – С. 25-27.

4. *Мозговий, О. М.* Міжнародна інвестиційна діяльність : підручник / [Мозговий О. М., Лук'яненко Д. Г., Губський Б. В. та ін.] – К. : КНЕУ, 2002. – 387 с.

5. *Остроух, В. І.* Упровадження комп'ютерних технологій у процес підготовки карт для поліграфічного видання / Остроух В. І. // Вісник геодезії та картографії №4(19), 2000. – с.30-33.

9. *Світличний, О. О.* Основи геоінформатики : навч. посіб. / О. О. Світличний, С. В. Плотницький [за заг. ред. О.О. Світличного]. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006.

6. Державна служба статистики України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

7. *Маркевич, К. Л.* Оцінка інвестиційної привабливості регіонів України / Маркевич К. Л. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2009_03_05/2_markevich.htm.

8. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>.

О. Б. Азанович

СОСТАВЛЕНИЕ КАРТ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ

Рассмотрена проблема картографического представления иностранной инвестиционной деятельности Украины. Обработаны статистические данные. Предложенная тематика карт иностранных инвестиций. Описаны возможности применения ГИС для построения карт иностранных инвестиций. Представлены карты фондового рынка и инвестиционной привлекательности регионов

Украины.

Ключевые слова: инвестиции, статистика, геоинформационные системы, картограмма, инвестиционная привлекательность.

O. Azanovych

FOREIGN INVESTMENTS MAPPING

The problem of cartographic presentation of foreign investment activity in Ukraine is considered. Statistical information is treated. The subject for foreign investments maps is offered. GIS possibilities for mapping foreign investment are described. The fund market maps and investment attractiveness of Ukraine regions are presented.

Key words: investments, statistics, GIS, cartogram, investment attractiveness.

Надійшла до редакції 2 квітня 2013 р.